

Het examenreglement HAVO / VWO

DOE JE BEST
KOM OP
JE KAN HET DOORZETTEN
MOED
CONCENTRATIE
BLIJF RUSTIG
VOLHARDING
HET GAAT LUKKEN
SUCCES MET JULLIE EXAMENS

I. VOORWOORD.

Voor je ligt het zogenaamde Examenreglement.

In dit Examenreglement staan de belangrijkste regelingen aangaande het schoolexamen en het centraal examen. Dit jaar krijg je voortgangstoetsen en schoolexamantoetsen.

Voortgangstoetsen (gewone proefwerken) zijn toetsen die alleen meetellen voor het rapport, maar niet voor het schoolexamen.

De **Schoolexamantoetsen (SETS's)**, die we ook **Centrale Toetsen (CENTO's)** noemen, tellen zowel mee voor het rapport als voor het schoolexamen.

De resultaten van de schoolexamantoetsen 'neem je mee' naar het volgend leerjaar; ze maken deel uit van je 'examendossier'. In de programma's van de verschillende vakken kun je aflezen wat voor soort schoolexamantoets je krijgt, wanneer de toetsen worden afgenomen en hoe zwaar die meetellen voor het schoolexamen.

Het gehele examen is bij de wet geregeld en **alle** betrokkenen, dus eindexamenkandidaten, examinatoren etc. dienen zich eraan te houden!

Het is goed te beseffen dat, hoewel je alle schoolexamantoetsen etc. 'gewoon' op school doet, onder schijnbaar '**normale**' omstandigheden, je in feite **iedere keer** weer deelneemt aan het examen waarop alle hierin vermelde examen-regelingen van toepassing zijn.

Er wordt vanuit gegaan dat iedereen die aan het examen deelneemt geheel op de hoogte is van alle regelingen. Als iets in dit document je niet duidelijk is, laat ons dat dan weten. **Dit is geen wettelijk document en er kunnen voor de examenregeling geen rechten aan ontleend worden.**

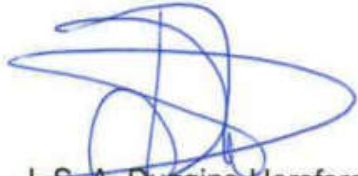
Een jaarlijks terugkerend probleem tijdens het examen is verzuim van een toets ten gevolge van ziekte. In geval je een schoolexamantoets mist kan die gemiste toets alleen worden ingehaald indien de kandidaat DIRECT, dus de dag van terugkeer op school een doktersbrief inlevert. In de brief moet duidelijk vermeld worden dat je om medische reden niet naar school kon.

Het examen, dat in feite loopt vanaf HAVO 4/ VWO 4 tot en met het schriftelijk eindexamen in mei in HAVO 5 / VWO 6, is mentaal en fysiek zwaar. Een goede voorbereiding, de juiste instelling en voldoende rust is voor iedere toets weer vereist om succes te garanderen. **Begin vooral op tijd te studeren en wacht niet tot het laatste moment. Dit geldt zeker ook voor opdrachten die je moet inleveren. Het is daarom aan te bevelen om voor jezelf een planning te maken met daarin opgenomen de deadlines gesteld aan in te leveren werk. Wil je in het leven een bepaald doel bereiken, dan vereist dat bepaalde offers.** Het behalen van het diploma is een zeer belangrijk doel en moet de komende jaren de hoogste prioriteit krijgen. Je zult prioriteiten moeten stellen.

Het is te hopen dat de eindresultaten die jullie zullen behalen na "dedication, good planning, hard work and regular study" als lichtend voorbeeld zullen dienen voor alle kandidaten die na jullie komen.

Namens de gehele examencommissie, wensen wij je veel succes toe bij het examen.

Ook op de website www.svobe.org zal dit Programma van Toetsingen Afsluiting samen met het examenreglement zo spoedig mogelijk komen te staan.

J. S. A. Duggins-Horsford
Algemeen Directeur a.i.
Voorzitter Examencommissie

Drs. H.N. Christian-Richardson
Afdelingshoofd H.A.V.O/V.W.O.
Secretaris Examencommissie

II. DOCUMENTATIE

Het eindexamen wordt geregeld in "concept" Landsbesluit eindexamens VWO-HAVO-VSBO. Ter aanvulling hierop zijn de volgende documenten ontvangen:

- een brief van het Departement van Onderwijs nr. S-2002/VO-705 d.d.14 maart 2002
- een brief van de Minister van onderwijs nr. 0460/RvM d.d. 20 mei 2002 "Regeling ter tijdelijke aanpassing examens VSBO en HAVO/VWO-nieuwe stijl"
- een brief van het Departement van Onderwijs nr. S-2003/VO-1273 d.d.18 augustus 2003: vrijstellingen in het HAVO en VWO;
- een brief van het Departement van Onderwijs nr. 04-0182-Dir d.d. 24 maart 2004: mededeling docsc betreft HAVO/VWO;
- einddocument "wijzigingen in het profielonderwijs in het HAVO en VWO", d.d. 24 mei 2007.

Deze documenten bevatten een overzicht van wijzigingen en aanvullingen van bovenstaand landsbesluit.

De volledige tekst van de regeling en van de brieven liggen voor belangstellenden ter inzage bij de directie.

III. HET EINDEXAMEN

Het eindexamen bestaat voor ieder vak uit een schoolexamen en, voor de vakken of programmaonderdelen genoemd in artikel 17 tevens uit een centraal examen.

1 Het eindexamen VWO omvat:

- a) de vakken van het gemeenschappelijk deel van elk profiel, genoemd in artikel 19, eerste en tweede lid, van het Landsbesluit dagscholen VWO, HAVO, VSBO, met dien verstande dat voor de bepaling van de eincijfers de onderdelen literatuur van de talen tezamen als het vak Literatuur van het gemeenschappelijk deel worden aangemerkt, waarbij bij het berekenen van het gemiddelde het cijfer van het onderdeel literatuur van het vak Engelse taal tweemaal en dat van ieder van de overige talen eenmaal weegt,
- b) de vakken van het profieldeel van één van de profielen, genoemd in artikel 19, derde tot en met vijfde lid van het Landsbesluit dagscholen VWO, HAVO en VSBO, waaronder tevens inbegrepen een profielwerkstuk, en
- c) vakken en andere programma-onderdelen van het vrije deel van elk profiel, genoemd in artikel 19, zesde lid van het Landsbesluit dagscholen VWO, HAVO en VSBO met dien verstande dat door het bevoegd gezag vast te stellen vakken en andere programma-onderdelen onderdeel zijn van het eindexamen uitsluitend voorzover de Minister daarvoor goedkeuring heeft verleend.

2 In afwijking van het eerste lid is de kandidaat die eindexamen aflegt aan een school voor VWO, bij het eindexamen vrijgesteld van de vakken waarvoor hij een bewijs van kennis kan overleggen.

- 3 Het eindexamen HAVO omvat:
- a) de vakken van het gemeenschappelijk deel van elk profiel, genoemd in artikel 19a, eerste tot en met het vierde lid van het Landsbesluit dagscholen VWO, HAVO, VSBO,
 - b) de vakken van het profieldeel van een van de profielen, genoemd in artikel 19a, vijfde tot en met zevende lid van het Landsbesluit dagscholen VWO, HAVO, VSBO, waaronder tevens begrepen een profielwerkstuk, en
 - c) vakken en andere programma-onderdelen van het vrije deel van elk profiel, genoemd in artikel 19a, zesde lid van het Landsbesluit dagscholen VWO, HAVO VSBO met dien verstande dat door het bevoegd gezag vast te stellen vakken en andere programma-onderdelen onderdeel zijn van het eindexamen uitsluitend voorzover de Minister daarvoor goedkeuring heeft verleend.
- 4 In afwijking op het eerste lid is de kandidaat die eindexamen aflegt aan een school voor HAVO, bij het eindexamen vrijgesteld van de vakken waarvoor hij een bewijs van kennis kan overleggen.

IV. DE EXAMENCOMMISSIE

Het dealexamen en eindexamen wordt onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag afgenomen door de eindexamencommissie HAVO/VWO van het Milton Peters College.

De eindexamencommissie bestaat uit:

- a) de Algemeen Directeur, voorzitter.
- b) het Afdelingshoofd, secretaris. (plv.-voorzitter)
- c) de Examinatoren.

(De examiner is de leerkracht van wie de kandidaat onderwijs heeft ontvangen in het schooljaar waarin de kandidaat eindexamen aflegt, en die het eindexamen in één of meer vakken afneemt, of diens door de algemeen directeur aangewezen plaatsvervanger.)

Het centraal examen staat onder toezicht van door de Minister aangewezen gecommitteerden.

Bij verschil van mening tussen een kandidaat en een examiner beslist de voorzitter van de eindexamencommissie. Besluiten van de eindexamencommissie worden met meerderheid van stemmen genomen.

- a) elk lid brengt een stem uit.
- b) bij staken van stemmen beslist de voorzitter van de commissie.

Gecommitteerden

Het centraal examen staat onder toezicht van de gecommitteerden.

V. HET SCHOOLEXAMEN.

1. Het schoolexamen strekt zich uit over alle vakken en programmaonderdelen, waarin de kandidaat eindexamen aflegt. De Schoolexamentoetsen (**CENTO's**) worden afgenomen tijdens de toetsweken en tellen met Praktische Opdrachten mee voor je schoolexamen.

- 2a. De examinerator drukt zijn eindoordeel over kennis, inzicht en vaardigheid van een kandidaat in elk vak uit in een cijfer voor het schoolexamen.
- 2b. Daarbij gebruikt hij een schaal van cijfers, lopende van 1 tot en met 10 met de daartussen liggende cijfers met een decimaal. In deze schaal van cijfers komt aan de gehele cijfers 1 tot en met 10 de volgende betekenis toe:

1 = zeer slecht	6 = voldoende
2 = slecht	7 = ruim voldoende
3 = zeer onvoldoende	8 = goed
4 = onvoldoende	9 = zeer goed
5 = bijna voldoende	10 = uitmuntend

- 2c. Het cijfer voor het schoolexamen is het gewogen gemiddelde van de beoordelingen, die voor de toetsen van het schoolexamen aan de kandidaat zijn gegeven.
- 2d. Voor zover een kandidaat in een vak door twee of meer leraren gezamenlijk is geëxamineerd, bepalen deze leraren in onderling overleg het cijfer voor het schoolexamen. Komen zij niet tot overeenstemming, dan wordt het cijfer bepaald op het rekenkundig gemiddelde van hun beoordelingen. Indien een gemiddelde als bedoeld in dit lid een cijfer met twee of meer decimalen is, wordt dit cijfer afgerond op de eerste decimaal met dien verstande dat deze decimaal met 1 verhoogd wordt, indien de tweede decimaal zonder afronding 5 of hoger is.
- 2e. In afwijking van lid 2a, worden de vakken culturele en artistieke vorming en lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijk deel van elk profiel, beoordeeld met "voldoende" of "goed". Deze beoordeling gaat uit van de mogelijkheden van de leerling en geschiedt op de grondslag van het genoegzaam afsluiten van de desbetreffende deelvakken, zoals blijkend uit het examendossier.
- 2f. De kleinere programmaonderdelen bepalen samen het combinatiecijfer. Voor HAVO zijn dat in ieder geval ASW en het profielwerkstuk..
Voor het VWO: ASW, het profielwerkstuk en Literatuur.
- 2g. Voor de aanvang van het centraal examen wordt de kandidaat van zijn cijfers voor het schoolexamen schriftelijk in kennis gesteld.

3. Supervisors

Bij sommige mondelinge toetsen die meetellen voor het schoolexamen, wordt de examiner terzijde gestaan door een supervisor. De algemeen directeur wijst in overleg met de secties, de supervisor aan. De supervisor draagt samen met de examiner zorg voor een ordelijk verloop van de SET. Hij ziet er op toe dat de SET op een adequate wijze wordt afgenomen en houdt een schriftelijk verslag bij op het daartoe bestemde procesverbaal.

4. Te laat voor een schoolexametoets

- a) Een kandidaat die te laat komt voor een SET mag uiterlijk tot een half uur na het tijdstip van aanvang van de toets, aan de toets deelnemen. Hij levert zijn werk in uiterlijk op het tijdstip dat voor de andere kandidaten geldt.
- b) De surveillant/examinator stuurt de kandidaat die niet aan de toets mag deelnemen meteen naar de voorzitter van de examencommissie.
- c) De onder 15 - " Verzuim anders dan door ziekte" - vermelde maatregelen gelden.
- d) In bijzondere gevallen kan de voorzitter van de examencommissie, afwijken van de tijdstippen, bedoeld in lid a, met dien verstande dat de duur van de toets niet wordt overschreden.

5. De schriftelijke schoolexametoets

Kandidaten mogen binnen 45 minuten na de aanvang van de CENTO het lokaal niet verlaten.

Vijf minuten voor het einde van de CENTO deelt de surveillant de nog aanwezige kandidaten mee: "Jullie hebben nog vijf (5) minuten".

Gedurende deze vijf minuten mogen de kandidaten het lokaal niet verlaten.

Kandidaten met een dyslexieverklaring hebben recht op verlenging van de schriftelijke schoolexametoets met maximaal 30 minuten.

6. De mondelinge schoolexametoets

De mondelinge schoolexametoetsen worden afgenomen door de examiner. Met toestemming van de examiner kan de supervisor ook vragen stellen.

Na een voorstel daartoe door de examiner, wordt het cijfer voor de mondelinge SET door examiner en supervisor na onderling overleg definitief vastgesteld.

In het geval een supervisor geen ervaring heeft met het eindexamenprogramma van het desbetreffende vak wordt het cijfer na onderling overleg, door de examiner vastgesteld.

7. Profielwerkstuk

Het schoolexamen omvat mede een profielwerkstuk. Dit is een werkstuk waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden die van betekenis zijn in het desbetreffende profiel, aan de orde komen.

Het profielwerkstuk heeft betrekking op ten minste een vak van het door de kandidaat gevolgde profiel. Het in de tweede volzin genoemde vak behoort tot het desbetreffende profiel, met dien verstande dat indien het betreft het profiel cultuur en maatschappij, tot deze vakken tevens worden gerekend de vakken Nederlandse taal, Engelse taal, Spaanse taal en Franse taal uit gemeenschappelijk deel van het profiel.

De taal waarin het profielwerkstuk en de presentatie ervan, is naar keuze van de kandidaat in één van de talen die op school worden aangeboden. Op verzoek van de directeur kan in geval dat het bepaalde in de eerste volzin praktisch niet uitvoerbaar blijkt te zijn, de inspectie, de directeur van de directie onderwijs, sport en cultuur gehoord, afwijking van de eerste volzin toestaan.

Het profielwerkstuk is een belangrijk onderdeel van het schoolexamen en maakt onderdeel uit van het combinatiecijfer.

8. Geïntegreerd Literatuur Onderwijs op het V.W.O.

Het vak Literatuur kan alleen als apart cijfer op de cijferlijst bij het diploma worden opgevoerd, indien de studielast voor dit vak groter is dan 200 slu. Als norm wordt genomen dat dit laatste alleen het geval is als het de literatuur betreft van 3 of meer talen als volledig vak. Anders wordt het cijfer onderdeel van het combinatiecijfer. Het cijfer van het vak Engels wordt 2 keer meegeteld in de berekening.

9. Werkstuk/Praktische Opdracht/ Handelingsdeel/ Profielwerkstuk

- a) Een SET kan voor een gedeelte uit een werkstuk bestaan.
- b) Het onderwerp van het werkstuk wordt vastgesteld in overleg met de leraar-examinator.
- c) De kennis van de in het werkstuk verwerkte stof kan tijdens een mondelinge SET getoetst worden.
- d) Tijdens deze toets kan behalve de stof van het werkstuk ook andere stof getoetst worden.
- e) Voor sommige vakken kan minstens één der onderzoeken uit praktische opdracht bestaan.
- f) Voor sommige vakken moet een handelingsdeel uitgevoerd worden. Dit moet naar behoren worden uitgevoerd.
- g) Werkstukken, boekenlijsten, mondelinge onderdelen, spreekbeurten, proeven, practica, handelingsdeel en het profielwerkstuk als onderdeel van het schoolexamen **dienen ingeleverd te worden overeenkomstig de data vermeld in het schoolexamenprogramma of op de data die door de betrokken docent zijn vastgesteld. Het zich niet houden aan deze regel door de leerling, wordt beschouwd als het zich onttrekken aan het schoolexamen (absentie): het schoolexamen wordt als niet afgesloten beschouwd! Verder kost het je een herkansing!**

De onder 15 vermelde maatregelen worden toegepast.

10. Becijfering.

Van iedere beoordeling die bij het bepalen van het eindoordeel over een kandidaat meetelt, stelt de examiner de kandidaat binnen 2 weken in kennis en bespreekt het gemaakte werk met de kandidaat.

Een leerling(e) die het niet eens kan worden met de examiner over het gegeven cijfer kan dat op dezelfde dag kenbaar maken bij de rector. Hierna staat het gegeven cijfer definitief vast.

11. De schoolexamenprogramma's van de verschillende vakken staan vermeld in het hoofdstuk "Indeling schoolexamen per vak". Van hetgeen daarin beschreven is mag in principe niet afgeweken worden.

In bijzondere gevallen kan de examiner een schriftelijk verzoek bij de algemeen directeur indienen om van het programma af te wijken. De algemeen directeur beslist, na overleg met de inspectie, of het programma aangepast wordt. De kandidaten worden vervolgens op de hoogte gebracht van de beslissing en de eventuele gevolgen.

12. Verzuim door ziekte en andere omstandigheden.

Verzuim in het algemeen

Zonder voorafgaand verlof van de directie mag geen schooldag of les verzuimd worden. Indien een dag of een lesuur verzuimd is, dan moet de leerling op de dag van terugkeer, een brief van de ouders/verzorgers meenemen, waarin de reden en de duur van het verzuim vermeld staan en deze inleveren bij de directie.

Op verzuim zonder reden volgt een strafmiddag of een andere passende straf.

Na 3x ongeoorloofd verzuim volgt oproeping van de ouders. De ouders krijgen een week de tijd om zich te melden. Indien zij zich niet melden wordt de leerling geschorst tot de ouders/verzorgers op school komen.

Bij herhaling worden de ouders/verzorgers opnieuw opgeroepen.

Treedt hierna geen verbetering op, dan volgt onherroepelijk uitsluiting van verdere deelname aan schoolexamen en daarmee van het examen.

Verzuim bij een SET/CENTO

Als een kandidaat door ziekte of een andere vorm van overmacht niet in staat is een SET/CENTO bij te wonen, dient hij zich zo spoedig mogelijk (d.i. de eerste dag na het verzuim) te melden bij het afdelingshoofd.

Ziekte

In geval van ziekte dient een kandidaat DIRECT bij terugkeer op school, een verklaring te overleggen, afgegeven door een arts waarin duidelijk wordt vastgesteld dat de kandidaat om medische redenen niet naar school kon.

Een kandidaat die de genoemde doktersverklaring niet tijdig overlegt wordt geacht onwettig afwezig te zijn geweest met alle gevolgen van dien.

Als je op school ziek bent en je niet in staat bent om de schoolexametoets te maken, begin dan niet aan de schoolexametoets. Meld je bij het afdelingshoofd, mocht hij niet aanwezig zijn, dan bij de coördinator.

Meldt men zich tijdens een schoolexametoets ziek dan krijgt men in principe het cijfer voor het tot dan gemaakte werk.

In uitzonderlijke gevallen, door het afdelingshoofd in overleg met de examinator te beslissen, kan overgegaan worden tot de maatregel vermeld in lid 12, c, 2 (zie blz 8)

In beide gevallen moet de kandidaat zich op dezelfde dag in verbinding stellen met een arts welke een verklaring moet kunnen afgeven dat de kandidaat wegens ziekte niet in staat is geweest het examenwerk te maken.

Let op!!

De doktersverklaring moet gedateerd zijn op de eerste dag van het verzuim en indien het verzuim meer dan 1 dag is de dagen vermelden waarop de leerling geen lessen kon bijwonen.

N.B. Telkens blijken er zich weer moeilijkheden voor te doen betreffende de ziektebrieven.

Het is de bedoeling dat de kandidaten die ziek zijn, zich op de dag van de ziekte met de arts in verbinding stellen, teneinde een doktersbrief te krijgen. Gebeurt dit later, dan kan men van de arts onmogelijk verwachten dat deze met terugwerkende kracht kan constateren of de kandidaat werkelijk ziek was.

In principe moeten bij achtereenvolgende situaties van ziekte brieven van dezelfde arts overhandigd worden.

Verzuim anders dan door ziekte

Het afdelingshoofd bepaalt of de opgegeven reden(en) van de kandidaat wettig is (zijn) of niet.

Het afdelingshoofd beslist in geval van wettig verzuim, na overleg met de leraar-examinator en de betrokken kandidaat, wanneer en op welke wijze een gemist onderzoek wordt ingehaald.

Bij onwettig verzuim bij een schoolexamen gelden de onder 14b vermelde maatregelen.

Tegen genomen maatregelen kunnen ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat in beroep komen bij het bevoegd gezag (bestuur) binnen 3 dagen.

Inhalen schoolexamens

De directie beslist in geval van wettig verzuim, na overleg met de examinator en de betrokken kandidaat, wanneer en op welke wijze een gemiste schoolexametoets wordt ingehaald.

13. Herkansing schoolexametoetsen

- a) Alleen CENTO's mogen herkanst worden.
- b) Een leerling mag na elke toetsweek maximaal één CENTO herkansen. Het hoogste van de twee behaalde cijfers geldt.
- c) Een leerling die door ziekte of wettig verzuim één CENTO in een toetsweek gemist heeft, kan de CENTO voor dat gemist vak inhalen maar niet herkansen.
- d) Een leerling die door ziekte één of meer CENTO's in één toetsweek gemist heeft, heeft geen herkansingsmogelijkheid meer voor een vak uit die toetsweek.
- e) Werkstukken, praktische opdrachten, het profielwerkstuk en handelingsdelen kunnen niet herkanst worden.
- f) Vanaf VWO 5, cursusjaar 2014-2015, geldt dat per periode één CENTO herkanst mag worden ongeacht het cijfer. Een leerling mag over zijn hele schoolexamen maximaal 4 herkansingen gebruiken. Het niet op tijd inleveren van schriftelijk werk of het niet verschijnen op een mondeling, kost de leerling een herkansing.
Voor de vak ASW geldt dat wanneer aan het eind van VWO 4 of HAVO 4 het vak onvoldoende is, de leerling een CENTO mag herkansen in overleg met de docent. Zie ook 14.

14. Herkansing schoolexamen

De kandidaat kan voor één vak het schoolexamen waarin geen centraal examen wordt afgenomen, opnieuw examen afleggen. Het herexamen omvat het door de directie aangegeven onderdelen van het examenprogramma. Het bevoegd gezag stelt vast hoe het cijfer van het herexamen wordt bepaald. Het hoogste van de cijfers behaald bij het herexamen in een vak en bij het eerder afgelegde schoolexamen in dit vak geldt als definitieve cijfer van het schoolexamen in dat vak.

15. Maatregelen bij onregelmatigheden en onwettig verzuim

De voorzitter van de examencommissie kan na overleg met de inspecteur één van de hieronder genoemde maatregelen nemen:

- a) Indien de schoolexametoets naar het oordeel van de voorzitter van de examencommissie niet op een regelmatige wijze heeft plaatsgehad, of twijfel is gerezen of de schoolexametoets op een regelmatige wijze heeft plaatsgehad, kan de voorzitter van de examencommissie besluiten dat het geheel of gedeeltelijk bij één of meer kandidaten opnieuw wordt afgenomen.
- b) Onverminderd hetgeen daaromtrent nader in de regeling van de verschillende vakken is gesteld, kan een kandidaat die zich aan een schoolexametoets of een onderdeel daarvan onttrekt de verdere deelneming aan één of meer onderdelen van het schoolexamen worden ontzegd.

Indien niet besloten wordt de kandidaat de verdere deelneming aan één of meer onderdelen van het schoolexamen te ontzeggen wordt het cijfer 1 toegekend voor de gemiste schoolexametoets.

- c) De kandidaat die zich ten aanzien van enig deel van het schoolexamen aan enige andere onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, kan de verdere deelneming aan het schoolexamen worden ontzegd.

Indien als gevolg van het begaan van een onregelmatigheid/onregelmatigheden niet wordt besloten tot ontzegging van de verdere deelneming aan het schoolexamen respectievelijk aan het centraal examen, dan kan de examencommissie tot één van de volgende maatregelen besluiten;

- i) Het toekennen van het cijfer een (1) voor de desbetreffende schoolexametoets.
- ii) Het ongeldig verklaren van één of meerdere toetsen van het reeds afgelegde schoolexamen.

In dit geval dient het gemaakte werk te worden overgemaakt.

- d) Ontzegging van de verdere deelneming aan het schoolexamen houdt ontzegging van de deelneming aan het centraal examen in.

- e) Alvorens een beslissing ingevolge lid b of c wordt genomen, hoort de voorzitter van de examencommissie, de kandidaat en bij minderjarigheid van de kandidaat in de aanwezigheid van diens ouders, voogden of verzorgers.

- f) De voorzitter van de examencommissie deelt zijn beslissing mede aan de kandidaat en bij minderjarigheid van de kandidaat ook diens ouders, voogden of verzorgers, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk binnen drie dagen.

In de schriftelijke mededeling wordt tevens gewezen op het bepaalde in lid h.

- g) Van een besluit tot ontzegging van de verdere deelneming aan het schoolexamen of tot ongeldig verklaren van een schoolexametoets stelt de voorzitter van de examencommissie de inspecteur binnen drie dagen in kennis.

- h) Beroep

Na in kennis te zijn gesteld kan een kandidaat tegen een schriftelijke beslissing van de voorzitter van de examencommissie binnen drie dagen schriftelijk in beroep gaan bij de inspecteur.

- i) In het geval van lid h stelt de inspecteur een onderzoek in en beslist binnen twee weken op het beroep. Hij kan de termijn, bedoeld op de vorige volzin, met reden omkleed verlengen met ten hoogste twee weken. De inspecteur deelt zijn beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat en de voorzitter van de examencommissie.

16. Afronding schoolexamen

- a) Het schoolexamen wordt tenminste tien dagen vóór de aanvang het centraal examen afgesloten.
- b) In afwijking van de eerste volzin kan een kandidaat die ten gevolg van ziekte of een andere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid het schoolexamen niet heeft kunnen afsluiten voor de aanvang van het eerste tijdvak in de gelegenheid gesteld worden het schoolexamen in dat vak af te sluiten vóór het centraal examen in dat vak, doch na aanvang van het eerste tijdvak.

17. Uitslag Schoolexamen

Voor de aanvang van het centraal examen maakt de voorzitter van de examencommissie aan de kandidaat en bij minderjarigheid van de kandidaat ook diens ouders, voogden of verzorgers, schriftelijk bekend, voor zover van toepassing:

- a) welke cijfers hij heeft behaald voor het schoolexamen,
- b) de beoordeling van de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgelegd, en
- c) de beoordeling van het profielwerkstuk.

18. Het schoolexamen bestaat uit een examendossier. Het examendossier is het geheel van de onderdelen van het examen zoals gedocumenteerd in de door de directie gekozen vorm.

19. Het schoolexamen wordt gehouden onder toezicht van de leraren. Het toezicht wordt geregeld door de directie.

20. Slotbepaling

In gevallen waarin deze regeling niet voorziet, beslist de voorzitter van de examencommissie.

VI. HET CENTRAAL EXAMEN.

1. Van de volgende vakken of programmaonderdelen wordt een centraal examen afgenomen
 - a) in het v.w.o. wordt een centraal examen afgenomen van:
 - de vakken Nederlands, Engels en {Spaans of Frans} van het gemeenschappelijke deel;
 - alle vakken die tot een profieldeel behoren.
 - de vakken informatica, management en organisatie, aardrijkskunde en geschiedenis.
 - b) in het HAVO wordt een centraal examen afgenomen van:
 - de vakken Nederlands, Engels en {Spaans of Frans} van het gemeenschappelijke deel;
 - alle vakken die tot een profieldeel behoren.
 - de vakken informatica, management en organisatie, aardrijkskunde en geschiedenis.
2.
 - a) Het centraal examen kent een eerste, tweede en derde tijdvak.
 - b) Het eerste en tweede tijdvak worden afgenomen in het laatste leerjaar.
 - c) Het derde tijdvak wordt aansluitend aan het eerste leerjaar afgenomen door de landsexamencommissie.
3.
 - a) De pakketten met de opgaven worden nadat surveillanten de gegevens daarop hebben gecontroleerd en in orde bevonden, in tegenwoordigheid van de kandidaten geopend bij de aanvang van het examen.
 - b) Nadat de pakketten zijn geopend, mogen omtrent de opgaven worden geen mededelingen of inlichtingen van welke aard of door wie ook aan de kandidaten verstrekt, tenzij door of namens het Hoofd van het examenbureau daartoe opdracht is gegeven.
 - c) Indien niet alle kandidaten bij het examen in één lokaal kunnen worden geplaatst, geschiedt het openen in één der voor dit examen bestemde lokalen.
 - d) De aan de kandidaten voorgelegde opgaven voor een toets van het centraal examen blijven in het examenlokaal tot het einde van die toets.
 - e) Een kandidaat die te laat komt, mag uiterlijk tot een half uur na het tijdstip van de opening van de enveloppe tot het examenlokaal worden toegelaten. Hij levert zijn werk in uiterlijk op het tijdstip dat voor de andere kandidaten geldt.
 - f) In bijzondere gevallen kan de voorzitter van de examencommissie, de inspecteur gehoord, afwijken van de tijdstippen, bedoeld in lid e, met dien verstande dat de duur van de toets niet wordt overschreden.
 - g) Het werk wordt gemaakt op papier, gewaarmerkt en verstrekt door of vanwege de voorzitter van de examencommissie, tenzij door het Hoofd van het examenbureau ander papier is verstrekt.
De kandidaat plaatst aan de linker-bovenkant van het papier zijn examennummer en aan de rechterbovenkant zijn naam, tenzij een andere plaats is aangegeven. Kladpapier wordt gewaarmerkt en verstrekt door of namens de voorzitter van de examencommissie.

- h) Gedurende het examen is het de kandidaat niet geoorloofd zich zonder toestemming van degenen die toezicht houden uit het examenlokaal te verwijderen.
 - i) De kandidaat levert zijn werk aan één van de surveillanten in, aan het einde van de zitting controleert één van de surveillanten of alle kandidaten hun werk hebben ingeleverd.
4. a) De voorzitter van de examencommissie kan toestaan dat een gehandicapte kandidaat het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de voorzitter van de examencommissie de wijze waarop het examen zal worden afgelegd. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspectie.
- b) Tenzij sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap, geldt ten aanzien van de in het eerste lid bedoelde aangepaste wijze van examineren dat:
- i) er een deskundigenverklaring is die door een terzake deskundige psycholoog of orthopedagoog is opgesteld,
 - ii) de aanpassing voor zover betrekking hebbend op het centraal examen in ieder geval kan bestaan uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten, en
 - iii) een andere aanpassing slechts kan worden toegestaan voor zover daartoe in de onder i) genoemde deskundigenverklaring ten aanzien van betrokkene een voorstel wordt gedaan dan wel indien de aanpassing aantoonbaar aansluit bij de begeleidingsadviezen, vermeld in die deskundigenverklaring.
- c) Van elke afwijking op grond van het lid b wordt mededeling gedaan aan de inspectie.

5. Onregelmatigheid/maatregelen

- a) Indien het centraal examen naar het oordeel van de inspecteur niet op regelmatige wijze heeft plaatsgehad, of twijfel is gerezen, of het centraal examen op regelmatige wijze heeft plaatsgehad, kan de inspecteur besluiten dat het geheel of gedeeltelijk voor één of meer kandidaten opnieuw wordt afgenomen.
- b) Indien een kandidaat om een geldige reden, ter beoordeling van de voorzitter van de examencommissie is verhinderd bij één of meer toetsen in het eerste tijdvak tegenwoordig te zijn, wordt hem in het tweede tijdvak de gelegenheid gegeven het centraal eindexamen te voltooien. In overleg met de inspectie bepaalt de voorzitter van de examencommissie hoeveel toetsen maximaal afgenomen worden.
- c) Indien een kandidaat in het tweede tijdvak evenzeer verhinderd is, of wanneer hij het centraal examen in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van de landsexamencommissie zijn eindexamen te voltooien.
- d) Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het eindexamen dan wel ten aanzien van een aanspraak op vrijstelling aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, dan wel zonder geldige reden afwezig is, kan de voorzitter van de examencommissie maatregelen nemen.

- d) De maatregelen, bedoeld in lid d, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden zijn:
- i) het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het schoolexamen of het centraal examen,
 - ii) het ontzeggen van de deelname of verdere deelname aan één of meer toetsen van het schoolexamen of het centraal examen,
 - iii) het ongeldig verklaren van één of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen,
 - iv) het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in de door de voorzitter van de examencommissie aan te wijzen onderdelen. Indien het hernieuwd examen bedoeld in de vorige volzin betrekking heeft op één of meer onderdelen van het centraal examen legt de kandidaat dat examen af in een volgend tijdvak van het centraal examen.
- f) Alvorens een beslissing als bedoeld in lid d en e, te nemen wordt de kandidaat in de gelegenheid gesteld door voorzitter van de examencommissie te worden gehoord. Bij minderjarigheid van de kandidaat geschiedt dit in aanwezigheid van diens ouders, voogden of verzorgers.
- g) De voorzitter van de examencommissie stelt de kandidaat, en bij minderjarigheid van de kandidaat ook diens ouders, voogden of verzorgers, van zijn beslissing en wijst daarbij op het bepaalde in lid i.
- h) De voorzitter van de examencommissie maakt van de beslissing en van de feiten waarop deze steunt, onverwijld een rapport op. Hij zendt van dit rapport terstond een afschrift aan de inspectie.
- i) Indien door een kandidaat binnen drie dagen nadat de beslissing van de voorzitter van de examencommissie te zijner kennis is gebracht, schriftelijk aan de inspectie is verzocht de beslissing te herzien, stelt de inspectie een onderzoek in, beslist op het verzoek en stelt zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het centraal examen af te leggen in de vakken waarvan de zittingen gedeeltelijk of geheel niet heeft meegemaakt.

VII. UITSLAG

1. Berekening eindcijfers

- a) Kennis, inzicht en vaardigheden van een kandidaat worden voor elk examenvak uitgedrukt in een eindcijfer. Artikel IV lid 2b is hierbij van toepassing.
- b) De voorzitter van de examencommissie bepaalt het eindcijfer op het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen.
- c) Bij de vakken waarin alleen een schoolexamen wordt afgenomen, is het gewogen gemiddelde van de beoordelingen voor een schoolexamen tevens eindcijfer van het desbetreffende vak. Voor de slagingsregeling bedoeld in lid 2 wordt het gemiddelde bepaald van de eindcijfers van de verplicht te volgen vakken van het gemeenschappelijk deel en het gekozen profieldeel, bedoeld in artikel 19 en 19a van het Inrichtingsbesluit dagscholen v.w.o., h.a.v.o., v.s.b.o., met een studielast van ten hoogste 160 uren in het HAVO respectievelijk 200 uren in het VWO.
- d) Indien het gemiddelde niet een geheel getal is, wordt dit getal afgerond naar het dichtstbijgelegen geheel getal, waarbij 50 of meer achter de komma naar boven worden afgerond tot een geheel getal.

2. Slagingsregeling

De kandidaat die eindexamen VWO of HAVO heeft afgelegd is **geslaagd**, indien hij met inachtneming van de nieuwe zak-slaagregeling 24 mei 2007, Ministerie van Onderwijs en Cultuur:

- a) alle eindcijfers een 6 of hoger zijn, of:
- b) een vijf en alle andere cijfers een 6 of hoger;
- c) bij twee 5-en, één vier, of een 5 en een 4, dit kan compenseren; het gemiddelde van de eindcijfers moet dan minimaal een 6,0 of hoger zijn;
- d) daarbij de vakken lichamelijke opvoeding en culturele en artistieke vorming met een voldoende of goed heeft afgesloten;
- e) en het gemiddelde van het Centraal Schriftelijk Examen een 5,5 of hoger is.
- f) binnen de eindcijfers voor de vakken Nederlands, Engels en Wiskunde mag maar één cijfer 5 zitten (vanaf schooljaar 2016-2017).

VIII. HERKANSING NA HET CSE.

- a) Elke kandidaat die eindexamen dan wel deeleindexamen heeft afgelegd heeft het recht om in één vak herkansing te doen. Dit ongeacht of de kandidaat afgewezen of geslaagd is en ongeacht het behaalde cijfer.
- b) Indien de kandidaat een schriftelijk verzoek om herkansing doet aan de voorzitter van de examencommissie binnen 3x24 uur na de uitslag van het examen is de uitslag voorlopig.
- c) Het hoogst van de cijfers behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegd examen, geldt als definitief cijfer.
- d) Na afloop van de herkansing wordt de definitieve uitslag van het eindexamen door de examencommissie vastgesteld.
- e) Indien de kandidaat niet tijdig herkansing heeft aangevraagd, is de uitslag, bedoeld in artikel V, lid 2, definitief.

IX. TOELICHTING OP DE BEREKENING VAN DE EINDCIJFERS.

Vakken met centraal examen

Eerst wordt zowel het cijfer voor het schoolexamen als het cijfer voor het centraal examen op één decimaal afgerond. Deze afronding geschiedt als volgt:

Indien het cijfer van een eindbeoordeling geen geheel getal is, wordt dit cijfer afgerond op de eerste decimaal, met dien verstande dat deze decimaal met 1 wordt verhoogd indien de tweede decimaal zonder afronding 5 of hoger is.

Voorbeeld: 1.45, 2.45 enz. wordt 1.5, 2.5 enz.

1.445, 2.445 enz. wordt 1.4, 2.4 enz.

Voor het bepalen van het eindcijfer voor het eindexamen in elk vak, worden de cijfers van schoolexamen en centraal examen opgeteld en gemiddeld. Breuken van een half of meer worden naar boven afgerond; breuken van minder dan een half worden naar beneden afgerond.
Voorbeeld: 6.5 plus 6.4 wordt 12.9 : 2 = 6.45 wordt 6.

Het verschil in afronding is dus als volgt:

Wanneer op een decimaal mag worden afgerond, mag de tweede decimaal meespelen; wanneer op een geheel getal moet worden afgerond, mag alleen de eerste decimaal meespelen.

Vakken met alleen schoolexamen

Het gewogen gemiddelde het schoolexamen wordt bepaald. Breuken van een half of meer worden naar boven afgerond; breuken van minder dan een half worden naar beneden afgerond.

Voorbeeld 6.45 wordt 6; 6.56 wordt 7

X. VRIJSTELLING.

Het volgende schrijven, S-2003/Vo-1273, afkomstig van het Ministerie van Onderwijs en Cultuur Directie onderwijs, Sport en Cultuur

a) Kandidaten met het HAVO-diploma, die het VWO instromen krijgen een vrijstelling voor de volgende vakken:

- Algemene Sociale Wetenschappen
- Culturele en Artistieke Vorming

b) Kandidaten die van het VWO de HAVO instromen kunnen een vrijstelling krijgen voor alle met voldoende resultaat afgeronde vakken en voor met voldoende resultaat afgeronde delen van het schoolexamen, in zoverre die programmaonderdelen op het VWO en het HAVO met elkaar overeenkomen.

c) Kandidaten die doubleren kunnen een vrijstelling krijgen voor met het cijfer 7,0 afgeronde delen van het schoolexamen.

d) Een vrijstelling wordt ook gegeven voor de vakken, waarin een centraal examen is afgelegd en waarvan het resultaat het cijfer 7 of hoger is, mits het resultaat van zowel het schoolexamen als het centraal examen het cijfer 6 of hoger is.

XI. PWS (profielwerkstuk).

Leerlingen in H4 en V5 dienen een probleemstelling en deelvragen over hun gekozen onderwerp met goedkeuring van de begeleidende docent te hebben afgerond. Zie verder de handleiding profielwerkstukken.

XII. HANDELINGSDELEN.

Alle handelingsdelen moeten afgerond, nagekeken en goedgekeurd zijn voor 19 maart.

Alle deadlines voor het inleveren van werkstukken zijn definitief, tenzij door de docent schriftelijk uitstel gegeven is. Indien je het werkstuk niet uiterlijk op de vastgestelde deadline inlevert, is het alleen nog mogelijk dit te doen bij zwaarwegende redenen, ter beoordeling van het afdelingshoofd. Revisie van het besluit van het afdelingshoofd kan worden aangevraagd bij de voorzitter van de examencommissie.

XII. STANDAARDCRITERIA.

In te leveren werk moet voldoen aan een aantal criteria wil het in aanmerking komen om nagekeken te worden.
Deze criteria zijn aan dit PTA toegevoegd en betreffen:

Schriftelijke verslaggeving (algemeen)
Brongebruik en citeren
Criteria voor boekverslagen
Criteria voor presentatie

Criteria voor Opmaak:

De volgende criteria gelden voor alle vakken, voor al het in te leveren, schriftelijk werk in de bovenbouw. De individuele docent bepaalt bij elke opdracht tevoren de weging van de criteria.

In de onderbouw worden de benodigde vaardigheden aangeleerd en gelden slechts die criteria waarvan het bolletje is zwart gemaakt.

Het verslag is geniet en bevat een voorblad.	0
Dit voorblad bevat:	
Titel gegevens - midden	0
Naam en klas leerling(en)- rechtsonder	0
Vak en Docent - rechtsonder	0
Datum	0
Elke pagina heeft een header en footer.	0
Deze bevatten:	
Naam en klas leerling(en) -in header	0
Pagina nummering (rechtsonder) -in footer	0
Er is een zakelijk lettertype gebruikt	0
Puntgrootte: 10 of 12	0
Puntgrootte hoofdstuktitels 14 of 16	0
Regelafstand :1,5 bij eerste versie, latere versies 1	0
Marge: 2,5 cm (1 inch)	0
Er is een inhoudsopgave. (optioneel)	0
De nummering begint na de inhoudsopgave	0
Als er hoofdstukken onderscheiden worden, zijn deze genummerd en de onderverdelende paragraafkopjes doorgenummerd: 1.1 1.2 1 etc)	0
Een nieuw hoofdstuk begint op een nieuwe pagina	0
De titels van de hoofdstukken beginnen met een hoofdletter.	0

Criteria voor citeren en bronvermelding:

De volgende criteria gelden voor **alle vakken**, voor **al het in te leveren schriftelijk werk** in de bovenbouw. De individuele docent bepaalt bij elke opdracht tevoren de weging van de criteria.

In de onderbouw worden de benodigde vaardigheden aangeleerd en gelden slechts die criteria waarvan het bolletje is zwart gemaakt.

Bij elk citaat is er een verwijzing naar de bron	0
Citaten mogen niet meer dan 30 % van de tekst uitmaken	0
Citaten moeten als volgt aangegeven worden:	
Het citaat moet tussen “dubbele aanhalingstekens” geplaatst worden	0
Schuingedrukt zijn	0
Aan het einde voorzien zijn van een verwijzing naar het bronnummer + bladzijden. Bijvoorbeeld: (zie bron 1, bladz 1,2)	0
Geciteerde zinsdelen beginnen met (...)	0
Alle gebruikte bronnen worden in een aparte bronnenlijst aan het einde van het werkstuk vermeld	0
De volgorde van de lijst is: artikelen, boeken, internetbronnen.	0
De ordening binnen deze onderdelen is alfabetisch.	0
De gegevens dienen per bron als volgt weergegeven te worden:	
<u>Artikel uit tijdschrift:</u>	0
Achternaam auteur, Initialen Auteur, Titel artikel, In: naam tijdschrift, van: datum, pagina's	
<u>Artikel uit boek:</u>	0
Achternaam auteur, Initialen Auteur, Titel artikel. In: Boektitel, Achternaam samensteller, Initialen samensteller, Naam uitgeverij, Plaats van uitgave, jaar van uitgave, pagina's	
<u>Boek:</u>	0
Achternaam auteur, Initialen Auteur, Boektitel, Naam uitgeverij, plaats van uitgave, jaar van uitgave, pagina's	
<u>Internet:</u>	0
Achternaam auteur, Initialen Auteur, Titel, complete adres internetpagina, datum van downloaden informatie.	
Illustraties	
Alle illustraties leveren een effectieve bijdrage aan de tekst.	0
Voetnoten	0
Een voetnootnummer wordt in de tekst geplaatst waar men informatieve wil toevoegen die niet direct te maken heeft met de passage zelf. Onderaan de pagina verschijnt het voetnootnummer opnieuw met daarachter de informatie.	

Criteria voor boekverslag:

De volgende criteria gelden voor **alle talen**, voor **al de in te leveren lees- en boekverslagen** in de bovenbouw. De individuele docent bepaalt bij elke opdracht tevoren welke criteria vereist zijn en de weging van deze criteria. In de onderbouw worden de benodigde vaardigheden aangeleerd en gelden slechts die criteria waarvan het bolletje is zwart gemaakt.

Voldoet aan de criteria voor opmaak vereist voor betreffend leerjaar.		0
Voldoet aan de criteria voor citeren en bronvermelding van betreffend leerjaar.		0
Inhoud bestaat uit:		
Verantwoording:	Waarom dit boek gekozen en eventuele vraagstelling	0
Schrijver:	Relevante achtergrondinformatie bij auteur(s)	0
Analyse:		
Ruimte en tijd:	Waar en wanneer speelt het verhaal zich af?	0
Personages:	Wat je weet over de karakters	0
Vertelperspectief:	Op welke manier wordt het verhaal verteld?	0
Tijd:	a. Hoe lang duurt het verhaal?	0
	b. Hoe hanteert de schrijver het begrip "tijd"?	0
Vorm/genre:	Wat voor soort verhaal is het?	0
Motieven:	Opvallende aspecten van het verhaal?	0
Interpretatie:		
Thema:	Wat is de belangrijkste emotie/gedachte?	0
Titelverklaring:	Waarom is voor deze titel gekozen?	0
Sfeer:	Hoe ervaart de lezer de sfeer?	0
Evaluatie:	(in essay vorm) weergeven van de ervaring met het literaire werk. Je gebruikt de informatie die je hebt gevonden in de criteria en verbind die aan je mening.	0
Samenvatting van het verhaal:		0
Bronnenlijst:		0

Criteria voor presentaties:

Presentatie datum..... naam:.....

9= wouw!	10= perefect, ik ben sprakeloos
7= goed hoor	8= ja, opvallend goed
5= mmm....soms was het aardig	6 = ja
3= nee	4 = nee, maar heel af en toe
1= hoezo, welke presentatie?	2 = nee, absoluut niet

Inleiding :

De spreker:

0 heeft mijn aandacht getrokken.

0 heeft het doel van zijn presentatie aangegeven: hoofdvraag

0 heeft globaal aangegeven hoe hij het onderwerp zal aanpakken: deelvragen, gebruikte bronnen

0 heeft aangegeven waarom deze presentatie voor mij van belang kan zijn.

De spreker heeft een goede introductie gegeven: 2 4 6 8

Kern

0 heeft wat hij wilde vertellen logisch gestructureerd: zijn indeling was voor mij goed te herkennen

0 heeft zich voldoende geïnformeerd: wat hij vertelde was onderbouwd met feiten

0 heeft globaal aangegeven op welke bronnen hij zich heeft gebaseerd.

De spreker heeft zijn informatie op duidelijke wijze overgedragen 2 4 6 8

Slot

0 heeft zijn hoofdvraag herhaald

0 kwam tot een logische conclusie/afsluiting

0 bereikte het doel dat hij in de inleiding aangaf

De spreker heeft zijn presentatie goed afgesloten 2 4 6 8

Stemgebruik en lichaamstaal

0 keek mij regelmatig aan

0 maakte een levendige, energieke indruk, spreeknelheid was ok

0 was voor mij goed te verstaan

0 gebruikte een woordkeus die voor mij goed te begrijpen was

0 maakte geen storende fouten in grammatica of bij de uitspraak

De spreker ging goed om met stem en lichaamstaal 2 4 6 8

Contact met het publiek

0 controleerde of wat hij vertelde begrepen werd.

0 gaf extra uitleg of voorbeelden wanneer hij dacht dat het publiek dit nodig had

0 ondersteunde zijn verhaal met materialen die bijdroegen aan de duidelijkheid

0 heeft op voldoende niveau gesproken: wat hij vertelde was (voor een groot deel) nieuw en interessant voor mij/het publiek

De spreker had goed contact met zijn toehoorders

2 4 6 8

Totaal	2	4	6	8
---------------	---	---	---	---

Breng verfijning aan:

Er kan een punt worden toegevoegd voor bijvoorbeeld originaliteit, flexibiliteit etc

Er kan een punt worden afgetrokken voor bijvoorbeeld overschrijden tijd etc

Eindcijfer:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----